

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות

א) [כס"ח: שמדל],
ב) [במדרש ה', א] כס"ח:
ג) [דגוי, ד] כס"ח: שמדל,
ה) [נוע' מוס' שבת קכ:].

לעזר רש"י

הירגיו"ש. חיל-אסקפה
(האנשים המלווים את
הצבא והואגים לסיופ
צרכיו).

מאי שקדו. היכן שנינו שקדו דמקשינן לה הכא אי משום דלמר
שמואל לעיל לית לן לאותציה מינה לאמורה אחרינא: **ומן הסנה**
ואילך. לקמן מפרש לה: **ובשני לא יכנס**. בשביל אותה סנה ואין
צריך לעקור בשבילה תקנת חכמים אלף יום אחד ויהיה טורח מיהת
שני ימים בצורכי סעודה: **ואם**

מחמת האונם. לקמן מפרש:
סנה. אם ציאה ראשונה היא
מפרישין אותה ממנו לילי שבת: **נהגו**.
בתמיה. סכנת נפשות היא ואת אמרת
נהגו לכנס ציוס שלישי אצל מיעקר
רביעי לגמרי לא עקרו: **ניעקריה**.
וימקנו להם ימים אחרים: **ולדרוש**
לבו דאונם שרי. דנבעלת באונם
אינה נאסרת על בעלה דילפינן לקמן
בפרק ד' (דף נא:): מוהיא לא נתפשה
ולא לימסרו נפשיהו למיתה: **איכא**
פרושות. דאי מקילין להו שבדי
בדיון ונאסרות על בעליהן: **ואיכא**
נמי כהנא. שנאסרות על בעליהן אף
באונם ואינהו מסרן נפשיהו למיתה
דאשת כהן שנאנסה אסורה לבעלה
ולקמן בפרק ד' (סג) ילפינן לה:
וליעקריה. הואיל וזמנין דאיכא
סנה: **בשלישי נמי אפי ובעיל**. כיון
דידע שהתחילו לנהוג בשלישי: **כיון**
מספיקא לא עקר נפשיה. כיון
דלאו קביעות גמור הוא על ידי תקנת
ב"ד ספיקא היא לו אם יש נישואין
היום צעיר ולא עקר נפשיה לצא
צעיר: **האם נהגו**. משמע
רוצם נהגו: **הכא מוסרי**. לא גרסינן
לכתחילה. והכי קא מתמה הכא מותר
קמי דמשמע אם ימלך איש יחדי
בבית דין יתירו לו אצל נהגו לא
קמיני: **שר צבא בא לעיר**. ויחטפו
צורכי סעודה מאשר ימלאו: **וחליף**.
לאחר רביעי: **לעכב**. עד יום רביעי
של שבת הבא: **בשלישי לכונס**.
למה נמיר לו לקדום כל כך שלא
יטריח בסעודה אלף יום אחד
ומיעקרה תקנתא דשקדו: **איספרווא**
דידיה. חיל משרתיו הממנים לו
צורכי סעודה. בלשון לעז הירגיו"ש:

דדסינא. חתן שמת אצו בשני ואין יכול להמתין עד למחר שצריך
להשהות את המת עד שיכנסו לחופה: **ויינו מווג**. במים שיהא ראוי
לשמה ושזו אינו מתקיים: **אצו של חתן או אמה של כלה**. דוקא נקט
אצו של חתן שהוא הטורח בצורכי סעודה ואמה של כלה היא המכילה
לה תכשיטין לפיכך אם יעבור המועד שזו אין מכין להם והתירו להם
להכניס את המת לאחר שלא יקברוהו דאם כן חלה אצילות על האבל
בסתומת הגולל כדלקמן [דף ז] ושזו לא יוכל לכונס עד שיעבור האצילות:
ופורש
וזמנא ולא משני קרקע עולם היתה משום דהתם לא פריך אמאי לא
מסרה עזמנה דהא לא היה רואה להמיתה לדרכה היה צריך שתשמרהו אלף הכי פירושו והא מתהניא מעצירה למה משצחה הכתוב מנשים
באהל תבוכך ורשינן בנזיר (דף נג: וסג) גדולה עצירה לשמה ממנוה שלא לשמה ועצירה נמי הוה עצירה שלא לשמה דהא מתהניא
מעצירה ומשני דלא מתהניא ועשתה עצירה לשמה כדי להגיל את ישראל: **בתולא הנשאת ברביעי תיבעל**. לאו דוקא ברביעי מדפריך
לקמן בשלישי נמי אחי ובעיל שאינו מתכוין אלף להנאתו אלף אגב דנקט לעיל שנשאת ברביעי תיהרג דהתם מקפידים על קביעות יום
כדי להעצירם על דמס נקט ליה נמי הכא ברביעי: **ולדרוש** אהו דאונם שרי. אין לפרש דפריך הכי לדרוש כו' דשזו לא יהא סנה
אלף אונם ואמאי קאמר ומסכנה ואילך הוה ליה למימר ומן האונם ואילך דא"כ מאי משני משום פרושות דהא אפילו לא דרשינן להו
דאונם שרי לא מסרי נפשיהו דדוקא נזועות אמרינן דמסרי נפשיהו ועוד וכי משום פרושות יימחו להרוג הנזועות אלף הכי פירושו ולדרוש
להו דאונם שרי וכיון דליכא סנה אמאי לא מיחו צידם חכמים ומשני משום פרושות לא מיחו צידם אי נמי משום כהנות: **ורגו התם**.
בשלישי נהגו ואמרינן צפ' בתרא דתענית (דף קו: וסג) מאן דאמר נהגו אורוי לא מורינן והכא בשני מותר לכתחלה ופי' הקונטרס דפירש
נהגו רובא דעלמא והכא מותר יחידי ולא גרסינן לכתחלה אינו מיושב: **אי דאתי וחליף ליעבב**. פ"ה חליף לאחר ד' וליעכב עד
יום ד' של שבת הבא וקשה לר"י דאם כן מאי משני לא נריכא דאתי וקבע אחתי ליעכב חדש או חדשים עד שילך על כן נראה לר"י
שאם יתעכב כל יום ד' אין לו לעכב עד יום ד' אחר אלף יכנס בג' והכי פריך אי אחי וחליף ד' גופיה ליעכב עד דחליף ומשני דאתי
וקבע כל יום ד': **בשלישי מיהא אבנא**. ולא צעיר למימר דאתי שר הצבא בג' דא"כ יכנס בג'. **איספרווא** דרדיה בג'
אחא. אין לתמוה משום סעודה עקרינן תקנתא דרבנן צ' ימים ומשום סנה לא עקרינן אלף יום אחד דבעילת הגמון שכיח שרגיל לבא
ולבעול ואי עקרינן שני ימים אתא להשתכח אבל אונם שר צבא אינו אלף אקראי בעלמא: (נעיל) **תקנה דרבנן מקמי גזרה** א' א'
עקרינן. כי פריך לעיל ליעקרה לא משני תקנה דרבנן מקמי גזרה כו' כדמשני הכא משום דלעיל פריך וליעקרהו ויקצו יום אחר
כיון דאינו מתכוין אלף להעצירם על דת כשיקצו יום אחר לא יחשו ולא מיעקרה תקנתא דרבנן הואיל ויהא יום אחד קצוע אבל הכא
פריך וליעקרהו ולא יהא שום יום קצוע שאם יקצו יום אחי ובעיל באותו יום ולהכי משני מקמי גזרה ד' לא עקרינן תקנה דרבנן שלא יהא
שום יום קצוע: (נעיל) **אי הכי בשלישי נמי אתי ובעיל**. פ"ה א' אי אמרת בשלמא כדמיעקרה דאמרי בתולה שנשאת בג' תיהרג ואין
מתכווין אלף להעצירם לא יחשו אם יעשו ציוס ג' אלף אי אמרת משום בעילת הגמון כיון שמתכוין להנאתו בשלישי נמי אחי ובעיל:
בועל

ובשני לא יכנס. פ"ה אפילו בשעת הסנה דאין לעקור
בשבילה תקנת חכמים אלף יום אחד וקשה לר"י דאמר
לקמן מאי אונם אילימא הא דאמרן התם קרי ליה כו' הוה ליה
למיפרך טפי רישא לסיפא דקתי רישא ובשני לא יכנס אפי' בשעת
הסנה ואומר ריב"ז דמשום הכי
לא פריך ליה משום דאיכא לפרושי
ואם מחמת האונם פירוש שיש סנה
אף ציוס שלישי מותר לכנס בשני
ונראה לר"י דמילתא צאנפי נפשה
היא ולא איירי בסנה ובשני לא
יכנס הוא הדין בג' אלף נקט צב'
משום דבעי למימני ואם מחמת האונם
מותר: **ולדרוש** אהו דאונם
שרי. וא"ת והא אמרינן צפ' צן
סורר ומורה (סנהדרין עד. וסג) על כל
עבירות יעבור ואל יהרג חוץ מעבודת
כוכבים וג"ע וש"ד ומיך ר"ת דאין
חיבין מיתה על בעילת מזריה דרמנא
אפקריה לזרעיה דמזריה דכתיב (יחזקאל
כג) וזרמת סוסים וזמתם ומייתי
רביה דפריך צפ' צן סורר ומורה
(סג): הא אסתר פרהסיא הואי
ולא פריך והא אסתר גילוי עריות
היא משמע דמשום עריות לא הוה
מיחייבא ומתוך כך התיר ר"ת לבת
ישראל שהמירה ובה עליה עובד
כוכבים לקיימה לאותו עובד כוכבים
כשנמגייר דלא שייך למימר אחד לבעל
ואחד לבעל ציאת מזריה דהוא ציאת
בהמה ואין נראה לריב"ז דהא ע"י
ציאת עובד כוכבים נאסרה לבעלה
כדאמר הכא דאיכא פרושות וצפ'
האשה שנתארמלה (לקמן כו: וסג) גבי
האשה שנצטעה בין העובדי כוכבים
אמרי דברצון אסורה לבעלה ואמר
נמי במגילה (דף טו.) כאשר אבדתי
אבדתי כאשר אבדתי מצית אבא
אבדתי מנך אלמא לגבי בעלה לא
חשיבא בעילת מזריה כציאת בהמה
והוא דאין לבעול אע"ג דאין זנות
לבהמה ואין ציאת בהמה פוסלת
ואוסרת כדאמרי צפ' הבא על יצמתו
(יצמות נט:): ציאת מזריה הוה

ציאה וכי אפקריה רחמנא לזרעיה הני מילי לענין דאין לו חיים
וזרעו חשוד כורע בהמה ויש לומר דהכי פריך ולדרוש להו דאונם
שרי לפי שהאשה היא קרקע עולם ולא עזרה מעשה כדמשני בפרק
צן סורר ומורה אסתר קרקע עולם היתה והא דלא פריך התם גילוי
עריות והא דפשיטא ליה דאיכא לשנויי קרקע עולם היא ואין לה
למסור עזמה אבל לענין חילול השם לא היה נראה לו שיעיל טעם
דקרקע עולם ומשני קרקע עולם והפילו חילול השם ליכא
ובפרק מנזות חליה (סג קא. וסג) דפריך גבי יעל והא קמתהניא
מעצירה ומשני טובתן של רשעים רעה היא אלף לדיקים שהטיל בה
מסרה עזמנה דהא לא היה רואה להמיתה לדרכה היה צריך שתשמרהו אלף הכי פירושו והא מתהניא מעצירה למה משצחה הכתוב מנשים
באהל תבוכך ורשינן בנזיר (דף נג: וסג) גדולה עצירה לשמה ממנוה שלא לשמה ועצירה נמי הוה עצירה שלא לשמה דהא מתהניא
מעצירה ומשני דלא מתהניא ועשתה עצירה לשמה כדי להגיל את ישראל: **בתולא הנשאת ברביעי תיבעל**. לאו דוקא ברביעי מדפריך
לקמן בשלישי נמי אחי ובעיל שאינו מתכוין אלף להנאתו אלף אגב דנקט לעיל שנשאת ברביעי תיהרג דהתם מקפידים על קביעות יום
כדי להעצירם על דמס נקט ליה נמי הכא ברביעי: **ולדרוש** אהו דאונם שרי. אין לפרש דפריך הכי לדרוש כו' דשזו לא יהא סנה
אלף אונם ואמאי קאמר ומסכנה ואילך הוה ליה למימר ומן האונם ואילך דא"כ מאי משני משום פרושות דהא אפילו לא דרשינן להו
דאונם שרי לא מסרי נפשיהו דדוקא נזועות אמרינן דמסרי נפשיהו ועוד וכי משום פרושות יימחו להרוג הנזועות אלף הכי פירושו ולדרוש
להו דאונם שרי וכיון דליכא סנה אמאי לא מיחו צידם חכמים ומשני משום פרושות לא מיחו צידם אי נמי משום כהנות: **ורגו התם**.
בשלישי נהגו ואמרינן צפ' בתרא דתענית (דף קו: וסג) מאן דאמר נהגו אורוי לא מורינן והכא בשני מותר לכתחלה ופי' הקונטרס דפירש
נהגו רובא דעלמא והכא מותר יחידי ולא גרסינן לכתחלה אינו מיושב: **אי דאתי וחליף ליעבב**. פ"ה חליף לאחר ד' וליעכב עד
יום ד' של שבת הבא וקשה לר"י דאם כן מאי משני לא נריכא דאתי וקבע אחתי ליעכב חדש או חדשים עד שילך על כן נראה לר"י
שאם יתעכב כל יום ד' אין לו לעכב עד יום ד' אחר אלף יכנס בג' והכי פריך אי אחי וחליף ד' גופיה ליעכב עד דחליף ומשני דאתי
וקבע כל יום ד': **בשלישי מיהא אבנא**. ולא צעיר למימר דאתי שר הצבא בג' דא"כ יכנס בג'. **איספרווא** דרדיה בג'
אחא. אין לתמוה משום סעודה עקרינן תקנתא דרבנן צ' ימים ומשום סנה לא עקרינן אלף יום אחד דבעילת הגמון שכיח שרגיל לבא
ולבעול ואי עקרינן שני ימים אתא להשתכח אבל אונם שר צבא אינו אלף אקראי בעלמא: (נעיל) **תקנה דרבנן מקמי גזרה** א' א'
עקרינן. כי פריך לעיל ליעקרה לא משני תקנה דרבנן מקמי גזרה כו' כדמשני הכא משום דלעיל פריך וליעקרהו ויקצו יום אחר
כיון דאינו מתכוין אלף להעצירם על דת כשיקצו יום אחר לא יחשו ולא מיעקרה תקנתא דרבנן הואיל ויהא יום אחד קצוע אבל הכא
פריך וליעקרהו ולא יהא שום יום קצוע שאם יקצו יום אחי ובעיל באותו יום ולהכי משני מקמי גזרה ד' לא עקרינן תקנה דרבנן שלא יהא
שום יום קצוע: (נעיל) **אי הכי בשלישי נמי אתי ובעיל**. פ"ה א' אי אמרת בשלמא כדמיעקרה דאמרי בתולה שנשאת בג' תיהרג ואין
מתכווין אלף להעצירם לא יחשו אם יעשו ציוס ג' אלף אי אמרת משום בעילת הגמון כיון שמתכוין להנאתו בשלישי נמי אחי ובעיל:
בועל